

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-05-29

Vår referens

Daniel Pamp

Utredningssekreterare

Daniel.Pamp@malmö.se

Nämndinitiativ (SD) Grundskoleförvaltningens arbete mot hedersförtryck och hedersvåld

GRF-2024-8403

Sammanfattning

Magnus Olsson (SD) har inkommit med ett nämndinitiativ där grundskolenämnden föreslås besluta:

1. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydligt signalera till medarbetare att de ska följa lagstiftningen och upprätta orosanmälningar kopplat till hedersförtryck.
2. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydliggöra för medarbetare att hotfulla föräldrar ska anmälas till Polismyndigheten.
3. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydligt signalera arbetsgivarens helhjärtade stöd till medarbetare, för att de ska känna sig trygga med att upprätta orosanmälningar beträffande barn som lever under hedersförtryck och för att de ska känna sig trygga med att anmäla hotfulla föräldrar till Polismyndigheten.
4. Att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram stödande åtgärdsprogram till medarbetare som inte vågar upprätta orosanmälningar eller polisanmälningar av anhöriga.
5. Att ge förvaltningen i uppdrag att tilldela medarbetare, som upprätthåller hedersnor-mer i tjänsten, en erinran/varning.
6. Att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med en lägesbild kopplat till hedersproblematik i Malmös grundskolor och vilka insatser som gett effekt.

Utifrån de lagar, förordningar, strukturer och rutiner som finns inom grundskoleförvaltningen idag, samt att ett liknande ärende hanteras vid samma möte för grundskolenämnden (GRF-2024-7633); föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden i sitt svar till nämndinitiativet ska anse att samtliga att-satser ska anses vara besvarade.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner grundskoleförvaltningens förslag till svar på nämndinitiativ med svar på respektive att-sats.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 240605 nämndinitiativ (SD) grundskoleförvaltningens arbete mot hedersförtryck och hedersvåld
- Nämndinitiativ (SD) Grundskoleförvaltningens arbete mot hedersförtryck och hedersvåld
- Svar på nämndinitiativ (SD) grundskoleförvaltningens arbete mot hedersförtryck och hedersvåld

Beslutsplanering

Grundskolenämnden 2024-03-21

Grundskolenämndens arbetsutskott 2024-06-05

Grundskolenämnden 2024-06-18

Ärendet

Magnus Olsson (SD) har inkommit med ett nämndinitiativ där grundskolenämnden föreslås besluta:

1. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydligt signalera till medarbetare att de ska följa lagstiftningen och upprätta orosanmälningar kopplat till hedersförtryck.
2. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydliggöra för medarbetare att hotfulla föräldrar ska anmälas till Polismyndigheten.
3. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydligt signalera arbetsgivarens helhjärtade stöd till medarbetare, för att de ska känna sig trygga med att upprätta orosanmälningar beträffande barn som lever under hedersförtryck och för att de ska känna sig trygga med att anmäla hotfulla föräldrar till Polismyndigheten.
4. Att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram stödjande åtgärdsprogram till medarbetare som inte vågar upprätta orosanmälningar eller polisanmälningar av anhöriga.
5. Att ge förvaltningen i uppdrag att tilldela medarbetare, som upprätthåller hedersnormer i tjänsten, en erinran/varning.
6. Att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med en lägesbild kopplat till hedersproblematik i Malmös grundskolor och vilka insatser som gett effekt.

I samband med att detta nämndinitiativ lämnades in kom också ett nämndinitiativ från John Eklöf (M) samt ett uppdrag från grundskolenämndens arbetsutskott med likartade förslag till beslut (GRF-2024-7633). I grundskoleförvaltningens förslag till grundskolenämndens svar på nämndinitiativet, delas som en konsekvens av detta många

delar av det svar som grundskolenämnden gav till det ärendet. Nedan följer grundskoleförvaltningen förslag till grundskolenämndens svar på de olika att-satserna.

1. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydligt signalera till medarbetare att de ska följa lagstiftningen och upprätta orosanmälningar kopplat till hedersförtryck.

Det finns inga indikationer på att personal i grundskoleförvaltningen inte är medvetna om eller inte följer den lagstadgade skyldigheten att anmäla oro för barn enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen. Utgångspunkten är att personal i grundskoleförvaltningen följer svensk lagstiftning.

Nedan är från information på Komin gällande ”Anmäla incident, skada, olycka eller missförhållanden”

”Missförhållanden och oegentligheter hanteras i linjeorganisationen. Om du upptäcker ett missförhållande ska du i första hand vända dig till din chef, alter-nativt överordnad chef. Du har också möjlighet att vända dig till facklig representant eller skyddsombud.

Gäller missförhållandet din egen anställning eller dina arbetsförhållanden kan du även vända dig till din HR-avdelning.

Inom vissa verksamheter finns även en lagstadgad rapporterings-skyldighet med rutiner framtagna med tydliga rapporteringsvägar, tex avvikelserapportering inom hälsa, vård och omsorg.

Om det av någon anledning inte känns som en möjlighet att kontakta chef, överordnad chef eller facklig representant kan du vända dig till Malmö stads visselblåsarfunktion.”

Det är viktigt att poängtera att grundskolans personal ska upprätta orosanmälningar vid behov oavsett misstänkt orsak. Det är socialtjänsten som har mandat, ansvar och kompetens för att därpå utreda den situation som ligger till grund för den upplevda oron. Anställda i grundskolan har inget sådant utredningsuppdrag.

Utifrån ovanstående föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska svara att denna att-sats ska anses vara besvarad.

2. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydliggöra för medarbetare att hotfulla föräldrar ska anmälas till Polismyndigheten.

Det finns inga indikationer på att polisanmälan inte görs om medarbetare blir hotade i sin yrkesutövning eller om det finns risk för att elever utsätts för hot av vårdnadshavare.

I Malmö stads riktlinjer vid våld och hot (STK-2023-773) står angående polis-anmälningar följande:

”Vid allvarigare situationer innehållande våld och hot mot medarbetare är utgångspunkten att polisanmälan ska göras.

Vem som gör polisanmälan får avgöras i det enskilda fallet, det kan göras av den utsatte medarbetaren eller av ansvarig chef. Om en polisanmälan ska göras är det chefen som ska ta ansvar för att det blir gjort.

Särskild hänsyn ska dock tas till den enskildes inställning kring anmälan då det alltid är den utsatte medarbetaren som blir målsägare även i de fall det är chefen som gör anmälan. Hänsyn ska också tas till att den utsatte kan befinna sig i chock eller på annat sätt vara förhindrad att fatta rationella beslut den närmaste tiden efter händelsen. Vid en polisanmälan är det viktigt att erbjuda stöd till den utsatta/målsägaren under hela rättsprocessen.”

Vidare finns för närvarande Malmö stads ”Rutiner vid våld och hot” i vilka det framgår bland annat följande:

”Vid allvarigare situationer innehållande våld och hot mot medarbetare är utgångspunkten att polisanmälan ska göras. Särskild hänsyn ska dock tas till den enskildes inställning kring anmälan. Om en polisanmälan ska göras är det den som är ansvarig för arbetsplatsen som ska ta ansvar för att det görs. Vem som gör polisanmälan får avgöras i det enskilda fallet. Vid frågor om polisanmälan kontakta förvaltningens HR-avdelning.”

Dessa rutiner kompletteras med de beslutade rutinerna för polisanmälan i grundskoleförvaltningen:

”Utgångspunkten är att misstänkta brott ska polisanmälans, dock får varje tillfälle bedömas enskilt, speciellt när barn är inblandade. Ring 11414 vid polisanmälan eller tips som rör vapen, narkotika, inbrott och andra grövre brott. Vid akuta eller livshotande situationer ring 112.

Vid brott som är begångna av barn/elev som är under 15 år, och då särskilt den som är under 12 år, ska skolan vara restriktiv med polisanmälan. Vid oro kring barns hälsa och utveckling görs en anmälan till socialtjänsten. Vid tveksamhet se sista punkten.

Om en polisanmälan ska göras är det den som är ansvarig för arbetsplatsen som ska ta ansvar för att det görs. Vem som gör polisanmälan får avgöras

i det enskilda fallet. Särskild hänsyn ska tas till den brottsutsattas och i förekommande fall vårdnadshavares inställning kring anmälan, då denna person blir målsägare. Vid egendomsskador gör lämpligen vaktmästare eller administrativ chef polisanmälan.

Skolan bör i samband med polisanmälan där brottsutsatt är elev också informera dennes vårdnadshavare om att anmälan gjorts.

Vid polisanmälan ska inte skolan göra en egen brottsutredning, men ska hantera ärendet utifrån skol- och eller arbetsmiljölag enligt förvaltningens rutiner.

Brott som alltid ska polisanmälas (11414) är misstänkta vapenbrott, grövre vålds- och sexualbrott, hatbrott samt narkotikabrott. Vid tveksamhet se sista punkten.

Knivar och andra farliga föremål som anträffas i skolan ska om möjligt omhändertas och utifrån bedömning av händelsen överlämnas till polis eller vårdnadshavare. I annat fall kan polisen kontaktas som kan omhänderta föremålet.

Vid tveksamheter/frågor om polisanmälan kontakta polisen 11414.”

Utifrån ovanstående föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska svara att denna att-sats ska anses vara besvarad.

3. Att ge förvaltningen i uppdrag att tydligt signalera arbetsgivarens helhjärtade stöd till medarbetare, för att de ska känna sig trygga med att upprätta orosanmälningar beträffande barn som lever under hedersförtryck och för att de ska känna sig trygga med att anmäla hotfulla föräldrar till Polismyndigheten.

Grundskoleförvaltningen har framtagna stödstrukturer gällande arbetet mot hedersförtryck och hedersvåld och det finns inga indikationer på att personal inte anmäler eventuella hot oavsett orsak i enlighet med framtagna rutiner.

Utifrån ovanstående föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska svara att denna att-sats ska anses vara besvarad.

4. Att ge förvaltningen i uppdrag att ta fram stödjande åtgärdsprogram till medarbetare som inte vågar upprätta orosanmälningar eller polisanmälningar av anhöriga.

Det finns inga indikationer på att personal i grundskoleförvaltningen inte är medvetna om eller inte följer den lagstadgade skyldigheten att anmäla oro för barn enligt 14 kap. 1

§ socialtjänstlagen. Utgångspunkten är att personal i grundskoleförvaltningen följer svensk lagstiftning. Nedan är från information på Komin gällande ”Anmäla incident, skada, olycka eller missförhållanden”

”Missförhållanden och oegentligheter hanteras i linjeorganisationen. Om du upptäcker ett missförhållande ska du i första hand vända dig till din chef, alternativt överordnad chef. Du har också möjlighet att vända dig till facklig representant eller skyddsombud.

Gäller missförhållandet din egen anställning eller dina arbetsförhållanden kan du även vända dig till din HR-avdelning.

Inom vissa verksamheter finns även en lagstadgad rapporteringsskyldighet med rutiner framtagna med tydliga rapporteringsvägar, tex avvikelserapportering inom hälsa, vård och omsorg.

Om det av någon anledning inte känns som en möjlighet att kontakta chef, överordnad chef eller facklig representant kan du vända dig till Malmö stads visselblåsarfunktion.”

Det är viktigt att poängtera att grundskolans personal ska upprätta orosanmälningar vid behov oavsett misstänkt orsak. Det är socialtjänsten som har mandat, ansvar och kompetens för att därpå utreda den situation som ligger till grund för den upplevda oron. Anställda i grundskolan har inget sådant utredningsuppdrag. Utöver detta hänvisar grundskoleförvaltningen till svaret till punkt 2 gällande polisanmälan.

Utifrån ovanstående föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska svara att denna att-sats ska anses vara besvarad.

5. Att ge förvaltningen i uppdrag att tilldela medarbetare, som upprätthåller hedersnormer i tjänsten, en erinran/varning.

Det finns tydliga riktlinjer och rutiner i Malmö stad samt lagstiftning (Allmänna bestämmelser) att förhålla sig till när det gäller hur grundskoleförvaltningen hanterar arbetstagare som misstänks ha begått fel eller försummelse i sitt arbete. När en chef har fått kännedom om att en arbetstagare har begått fel eller försummelse i sitt arbete ska hen skyndsamt göra en saklig utredning.

För att arbetsgivaren ska kunna agera arbetsrättsligt krävs en noggrann utredning. Vad som har hänt, varför, speciella omständigheter, vad arbetsgivaren har informerat om, upprättade rutiner, bevis, vittnen och medarbetarens ställning är olika omständigheter som måste beaktas. Ofta måste olika personer höras och yttra sig, så som medarbetaren själv, skyddsombud, vårdnadshavare, barn, kollegor och fackliga före-trädare, för att få

en heltäckande bild av händelseförloppet och eventuella fel eller försummelser. Dokumentation av utredningen är mycket viktig och ska vara objektiv, saklig och konkret. Samtliga incidenter, kontakter, bevis och samtal ska dokumenteras.

Beroende på vad som framkommer i utredningen kan olika åtgärder bli aktuella. Vid fel eller försummelser som inte föranleder allvarligare åtgärd är det viktigt att det hålls ett formellt samtal (klargörande samtal) med medarbetaren som ska dokumenteras. Medarbetaren måste på ett tidigt stadium få möjlighet till att förändra sitt icke önskvärda beteende.

Den enda disciplinpåföljd som finns tillgänglig enligt lagstiftningen (Allmänna bestämmelser) är skriftlig varning.

Arbetsgivarens möjlighet att tilldela en skriftlig varning är tillämplig om en medarbetare gör sig skyldig till fel eller försummelse i arbetet. För att det ska vara fråga om fel eller försummelse måste medarbetaren ha brutit mot regler för hur arbetet ska utföras, ordningen på arbetsplatsen eller på annat sätt brutit i sina skyldigheter.

Då skriftlig varning är en form av bestraffning är det av största vikt att de faktiska omständigheterna i samband med en förseelse är omsorgsfullt och objektivt utredda innan arbetsgivaren fattar beslut om disciplinpåföljd. I händelse av rättslig prövning ska arbetsgivaren kunna styrka den påstådda händelsen genom vittnen eller annan bevisning.

Utifrån ovanstående föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska svara att denna att-sats ska anses vara besvarad.

6. Att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med en lägesbild kopplat till hedersproblematik i Malmös grundskolor och vilka insatser som gett effekt.

I likhet med svar på likartade förslag i ärende GRF-2024-7633 föreslår grundskoleförvaltningen att innan detta är aktuellt bör ett första steg vara en informationsinsats för grundskolenämndens ledamöter; för att skapa klarhet i vad uppdraget egentligen kommer att innebära och hur mycket resurser det kommer uppskattas krävas i anspråk.

Utifrån att denna att-sats också beslutas i ärende GRF-2024-7633 föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden ska svara att denna att-sats ska anses vara besvarad.

Ansvariga

Mats Johnsson Utbildningschef

Peter Lindberg Förvaltningschef